

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 8/2010 vp

Valtioneuvoston periaatepäätös 6. päivänä toukokuuta 2010 Teollisuuden Voima Oyj:n hakemukseen ydinvoimalaitosyksikön rakentamisesta

Valtioneuvoston periaatepäätös 6. päivänä toukokuuta 2010 Posiva Oy:n hakemukseen käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoituslaitoksen rakentamisesta laajennettuna

Valtioneuvoston periaatepäätös 6. päivänä toukokuuta 2010 Fennovoima Oy:n hakemukseen ydinvoimalaitoksen rakentamisesta

Talousvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 18 päivänä toukokuuta 2010 lähettäessään valtioneuvoston periaatepäätökset 6. päivänä toukokuuta 2010 Teollisuuden Voima Oyj:n hakemukseen ydinvoimalaitosyksikön rakentamisesta (M 2/2010 vp), Posiva Oy:n hakemukseen käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoituslaitoksen rakentamisesta laajennettuna (M 3/2010 vp) sekä Fennovoima Oy:n hakemukseen ydinvoimalaitoksen rakentamisesta (M 4/2010 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi talousvaliokuntaan samalla päättänyt, että sosiaali- ja terveysvaliokunta voi antaa lausuntonsa talousvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylitarkastaja Eriika Melkas ja yli-insinööri Jorma Aurela, työ- ja elinkeinoministeriö

- ylilääkäri Mikko Paunio, sosiaali- ja terveysministeriö
- ylitarkastaja Miliza Malmelin, ympäristöministeriö
- erikoistutkija Raimo Salonen, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)
- johtaja Jyri Seppälä, Suomen ympäristökeskus
- pääjohtaja Jukka Laaksonen ja johtaja Tero Varjoranta, Säteilyturvakeskus STUK
- johtaja Anneli Leppänen, Työterveyslaitos
- erikoistutkija Heikki Simola, Joensuun yliopisto
- emeritusprofessori Jouko Tuomisto.

Lisäksi valiokunnan käytettävissä ovat olleet seuraavat kirjalliset lausunnot:

- Geologian tutkimuskeskus GTK
- Säteilyturvakeskus STUK
- Dr. Alfred Körblein.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleistä

Sosiaali- ja terveysvaliokunta tarkastelee lausunnossaan valtioneuvoston periaatepäätöksiä niiden sosiaali- ja terveystieteellisten vaikutusten osalta. Valiokunta tuo lausunnossaan esiin asiantuntijalausuntoihin perustuvia sosiaali- ja terveystieteellisiä näkökohtia, jotka toisaalta puoltavat periaatepäätösten mukaisten hankkeiden toteuttamista ja toisaalta ovat niitä vastaan.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta ei ota lausunnossaan kantaa siihen, olisiko hakemuksia koskevat periaatepäätökset kumottava vai jätettävä voimaan. Valtioneuvoston päätös hakemuksiin suostumisesta perustuu ydinenergilain 5 §:n mukaisesti yhteiskunnan kokonaisedun arviointiin. Valtioneuvoston on kokonaisedun arvioidessaan otettava huomioon rakentamisesta aiheutuvat edut ja haitat kiinnittäen erityistä huomiota muun muassa ydinvoimalaitoksen ympäristövaikutuksiin sekä ydinpolttoaine- ja ydinjätehuollon järjestämiseen. Edellä mainitun yhteiskunnan kokonaisedun arviointiin vaikuttavat olennaisesti muutkin kuin tässä lausunnossa esiin tuotavat sosiaali- ja terveydenhuoltoon liittyvät näkökohdat.

Nyt käsiteltävät periaatepäätökset uusien ydinvoimalaitosyksiköiden rakentamisesta perustuvat valtioneuvoston Suomen sähkömarkkinoiden toimivuudelle asettamiin tavoitteisiin. Tavoitteet ovat sähkönsaannin turvaaminen, sähkön hinnan pitäminen kohtuullisena, sähkönhankinnan riittävän omavaraisuuden turvaaminen sekä sähkön tuotannon ympäristövaikutusten pitäminen hyväksyttävänä. Valtioneuvosto toteaa, että uusien ydinvoimalaitosyksiköiden rakentaminen auttaa kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisessä ja edistää sähkömarkkinoiden toimivuutta.

Terveysriskeistä

Lähtökohtaisesti kaikki energian tuottamisen muodot sisältävät tuotantoketjun varrella jonkinlaisia terveysriskejä. Sosiaali- ja terveysva-

liokunta pitää ydinvoimaan perustuvan energia- tuotannon ensisijaisena etuna sitä, että sen avulla voidaan vähentää fossiilisten polttoaineiden käyttöä. Tämä merkitsee sekä hiilidioksidin että muiden kasvihuonekaasupäästöjen vähentymistä. Kansanterveyden kannalta fossiilisten polttoaineiden käyttö on huonoin tapa tuottaa energiaa, koska niiden polton tuottamat pienhiukkaset muodostavat selkeän vaaran ihmisten terveydelle. Korvattaessa kivihiehellä tuotettavaa energiaa ydinvoimalla tuotetulla, vähenee ilmaan joutuvien pienhiukkasten määrä.

Tutkimusten mukaan puun pienpoltosta, energialaitoksista ja muista lähteistä, kuten liikenteestä, peräisin olevat pienhiukkaset muodostavat suuren terveysriskin. Ne aiheuttavat Euroopassa noin 350 000 ylimääräistä kuolemaa vuodessa. Suurin osa näistä on sydänkuolemia, mutta noin 15 prosenttia kuolemista aiheutuu keuhkosyövästä.

Fossiilisia polttoaineita käyttävä tuotantolaitos aiheuttaa terveydellistä haittaa koko toimintansa ajan. Ydinvoimaan perustuva tuotanto sisältää terveysriskejä polttoaineen eli uraanin hankintavaiheessa, voimalaonnettomuuden sattuessa sekä käytetyn polttoaineen käsittely- ja varastointivaiheessa. Sen sijaan normaalikäytössä ydinvoimalaitos on terveyden kannalta lähes riskitön. Valiokunta käsittelee seuraavassa ydinvoiman terveysriskejä polttoaineen elinkaaren mukaisesti.

Uraanin louhinta ja ydinpolttoaineen valmistus

Uraanin louhinnasta aiheutuvat terveysriskit vastaavat muusta kaivostoiminnasta aiheutuvia riskejä. Uraanikaivosten terveysvaikutukset ovat samanlaisia kuin esimerkiksi hiilen tai rautamalmin kaivamisesta aiheutuvat riskit. Pitkäaikaisriskiä uraanin kaivamisesta aiheuttaa eniten radonkaasu, jota uraanikaivoksesta joutuu ilmaan ja ympäristöön. Uraanimalmin räjäytys, murskaus ja jauhatus lisäävät radonin vapautumista, samoin radioaktiivista pölyä voi levitä

kaivosalueelle. Pölyämistä estetään kastelulla tai peittämällä kasoja kestävillä maakerroksilla.

Radonkaasua vapautuu kaikessa kaivostoi-
minnassa, myös hiilivoimaloiden kivihiilen tai
tuulivoimaloihin tarvittavan rautamalmin ja ku-
parin kaivamisessa. Syntyvän radonin määrään
vaikuttaa ensisijaisesti kallioperän radonpitoi-
suus. Esimerkiksi Suomen kallioperä on varsin
radonpitoinen, mikä aiheuttaa merkittävän ra-
donongelman maamme kaikissa kaivoksissa. Si-
säilmassa oleva radon aiheuttaa suomalaisille
muun muassa 100—500 keuhkosityöpäkuolemaa
vuodessa.

Uraanin louhintatavat ovat viime vuosina ke-
hittyneet, mikä on merkinnyt louhintaan liitty-
vien terveysriskien, erityisesti säteilyaltistuk-
sen, vähentymistä. Aiemmin uraani- ja uraani-
kaivostyöläisten säteilyannokset olivat huomattavan kor-
keita ja heillä on ollut tilastollisesti merkittäviä
keuhkosityöpän lisääntymistä. Aiempina vuosi-
kymmeninä myös kaivos- ja rikastusjätteestä on
huolehdittu huonosti, mistä syystä monin pai-
koin toteutetaan nyt mittavia jälkihoitohankkei-
ta.

Uraanin kaivaminen vaatiikin työturvallisu-
uden sekä ympäristön säteilyrasituksen valvontaa
ja seurainta. Lisäksi pysyvästi radioaktiivinen
rikastushiekka samoin kuin suljettavan kaivok-
sen radioaktiiviset muut materiaalit on loppusi-
joitettava turvallisesti. Useat uraani- ja uraani-
kaivoksista sijaitsevat maissa, joissa sekä työturvallisuude-
sta että ympäristön suojelusta huolehditaan asian-
mukaisesti. Valiokunta kuitenkin toteaa, että
uraania kaivetaan myös sellaisissa maissa,
joissa työsuojelun taso ei ole kovin korkea eikä
ympäristönsuojelusta huolehdita tavalla, joka
suojaisi lähialueen luontoarvoja.

Ydinpolttoainetta tarvitaan määrällisesti hu-
omattavasti vähemmän kuin esimerkiksi kivihii-
lää, mikä vähentää polttoaineen kuljetuksia ja sitä
kautta kuljetusten terveysriskejä. Ydinpolttoai-
neen valmistuslaitoksessa kaasumainen uraani-
yhdiste muunnetaan uraanioksidijauheeksi, jos-
ta puristetaan polttoainetabletteja. Polttoaineen
valmistuksesta ei aiheudu merkittäviä radioak-
tiivisuuspäästöjä eikä kerry suuria jätemääriä.
Kuitenkin polttoaineen valmistuslaitoksiinkin

liittyy onnettomuusriski, jota ei kokonaan voida
sulkea pois.

Ydinvoimalan käyttö

Ydinvoimalaitosten käyttöön liittyvät säteily-
haitat ovat olleet erittäin vähäiset niin Suomessa
kuin muissakin maissa. Kivihii- tai turvevoi-
maloiden polttoaineesta peräisin olevat radioak-
tiivisten aineiden päästöt niiden normaalitoimin-
nan aikana ovat selvästi suuremmat kuin vastaa-
vankokoisissa ydinvoimaloissa.

Suomen ydinvoimaloista sekä ilmaan että ve-
teen joutuva radioaktiivisuuden määrä on vähäi-
nen myös luonnon omaan radioaktiivisuuteen
verrattuna. Säteilyannokset ydinvoimalaitosten
ympäristössä asuville ovat vuosittain samaa
luokkaa kuin annokset, joita jokainen suomalai-
nen saa jokaisen tunnin kuluessa koko elämänsä
ajan. Säteilyturvakeskuksen mukaan keskimää-
räinen säteilyannos on noin 3,7 millisievertiä
vuodessa, josta 54 prosenttia aiheutuu sisäilman
radonista. Suomessa toiminnassa olevien ydin-
voimaloiden säteilyaltistus on häviävän pieni, ja
siihen liittyvät terveysriskit on arvioitu merki-
tyksettömiksi jopa eniten altistuvissa väestöryh-
missä.

Ydinvoimaloissa työskentelevien säteilyan-
nos ei ole Suomessa ylittänyt asetettua vuo-
siannosrajaa. Säteilyannosten perusteella voi-
daan arvioida, että työntekijöiden säteilyannok-
sesta aiheutuva syöpäriski on matalampi kuin
esimerkiksi lentäjien ja lentokoneamatkustamon
henkilökunnan saamat säteilyannokset ja niistä
aiheutuva syöpäriski.

Ydinvoimaonnettomuus

Ydinvoimalaitoksessa tapahtuvaa onnettomuu-
den mahdollisuutta ei voida kokonaan sulkea
pois edes tekniikan kehittyessä. Tähänastiset on-
nettomuudet ovat aiheutuneet inhimillisestä vir-
heestä. Vaikka riski matemaattisten laskelmien
mukaan on pieni, siihen tulee kuitenkin varau-
tua. Ennen kaikkea varautuminen merkitsee si-
tä, että ympäristön asukkaita suojataan mahdol-
lisessa vaaratilanteessa niin, että heidän säteily-
altistuksensa jää mahdollisimman vähäiseksi.

Tshernobylin ydinvoimalaonnettomuus aiheutti 30 välitöntä kuolemaa pelastustoimiin osallistuneille, jotka altistuivat erittäin voimakkaalle säteilylle. Onnettomuus aiheutti noin 4 000 kilpirauhassyöpää, jotka pääosin olivat hoidettavissa leikkauksilla. Kilpirauhassyöpään kuolleita oli noin 20. Valiokunta huomauttaa, että useista tutkimuksista huolimatta onnettomuuden pitkäaikaisvaikutuksista on toisistaan merkittävästi poikkeavia arvioita.

Uudemman teknologian ydinvoimalaitoksissa Tshernobylin onnettomuuden laajuista onnettomuutta ei enää pidetä mahdollisena. Vanhemmille laitoksille on tehty parannuksia, joilla varmistetaan reaktorin suojarakennuksen säilyminen ehjänä myös reaktorin sulamisen jälkeen. Uusien eurooppalaisten ydinvoimalaitosten edellytetään kestävän paitsi reaktorin sulamisen myös muiden oletettujen onnettomuuksien aiheuttamat rasitukset rikkoontumatta. Uusimpaan teknologiaan perustuvien laitosten rakentaminen mahdollistaa lisäksi riskialttiimpien vanhojen laitosten alasajon.

Käytetty polttoaine

Käytetystä polttoaineesta kaksi kolmasosaa on tällä hetkellä välivarastoissa. Jos polttoainetta jälleenkäsittellään, täytyy ainetta ensin varastoida viisi vuotta. Jälleenkäsittely on aiempina vuosikymmeninä aiheuttanut paljon päästöjä meriveteen, mutta niitä on paremman tekniikan ansiosta pystytty rajoittamaan. Jätteen jälleenkäsittelyyn liittyy myös onnettomuuden riski.

Silloin kun polttoaine on tarkoitettu ilman jälleenkäsittelyä suoraan loppusijoitettavaksi, sitä on säilytettävä muutaman vuosikymmenen ajan lämmöntuotannon vähentämiseksi. Käytettyä polttoainetta on toistaiseksi vain välivarastoitu odoteltaessa loppusijoitukseen tarkoitetun tekniikan kehittymistä.

Polttoaineen välivarastoinnista ei aiheudu merkittäviä radioaktiivisuuspäästöjä eikä kerry suuria jätemääriä. Toistaiseksi Suomessa välivarastointiin käytetään vesialtaita. Kehittyneempi kuivavarastointi soveltuu vesialtaita paremmin pitkäaikaisempaan varastointiin. Varastointi ei kuitenkaan voi olla lopullinen ratkaisu, koska se

on kriisitilanteessa vaarallinen. Käytetyssä ydinpolttoaineessa on plutoniumia, joka soveltuu erottamisprosessin jälkeen myös ydinaseiden valmistukseen.

Ydinjätteen loppusijoitus on tarkoitettu pysyväksi ratkaisuksi. Loppusijoitusta tarvitaan sekä uraanin kertakäyttöön että jälleenkäsittelyyn perustuvissa polttoainekierroissa, eikä näköpiirissä oleva tekniikan kehitys poista tarvetta hyvin pitkäaikaiseen ydinjätteen loppusijoitukseen.

Valtioneuvoston periaatepäätös hyväksyi ydinpolttoaineen loppusijoituslaitoksen rakentaminen laajennettuna nojautuu Säteilyturvakeskuksen tekemiin arvioihin hankkeen turvallisuudesta. Käyttöön otettavaksi hyväksyty loppusijoitusratkaisu perustuu käytetyn polttoaineen kapselointiin ja hautaamiseen peruskallioon yli 400 metrin syvyyteen.

Käytetty ydinjäte on radioaktiivista jätettä, jonka aktiivisuus pysyy korkeana vähintään muutaman sadan vuoden ajan. Jätteen aiheuttamat vakavammat riskit liittyvätkin kaukaiseen tulevaisuuteen. Siitä, miten kapselit, joihin jäte varastoidaan, kestävät kymmenien ja satojen vuosituhansien kuluessa, ei voi olla täyttä varmuutta. Kaukaisessa tulevaisuudessa kapselien kestävyydelle aiheutuvaa riskiä ei voida luotetavasti ennakoita. Pahimmassa tapauksessa radioaktiivinen aine voisi kapselin rikkoutuessa päätyä pohjaveteen, jos kapselissa oleva keraaminen aine, johon jäte on sitoutunut, alkaisi kapselin rikkoutumisen jälkeen liueta. Pohjaveden mukana radioaktiiviset aineet saattaisivat päätyä maan pinnalle. Toisaalta peruskalliota pidetään tutkimusten perusteella varsin muuttumattomana, ja on selvää, että maan pinnalla oleva jäte muodostaa suuremman riskin myös luonnonkatastrofien sattuessa. Valiokunta korostaa kuitenkin myös ylisukupolvisten terveysvaikutusten arvioinnin merkitystä.

Lopuksi

Kaikkeen energiatuotantoon sisältyy ihmisen terveyteen liittyviä riskejä, niin myös ydinvoimaan. Ydinvoimaloiden samoin kuin hiili- tai turvevoimaloiden ympäristöön vapautuu pieniä määriä säteilyä. Säteilyn liittyy aina myös pie-

nillä pitoisuuksilla syövän riski. Ydinvoima ei ihmisen terveyden kannalta siten ole riskitöntä. Eri energian tuotantomuotojen paremmuus perustuu riskien vertailuun. Ydinvoimaloiden terveyshaittojen on osoitettu olevan pienempiä kuin fossiilisten polttoaineiden käytöstä aiheutuvat haitat.

Valiokunta toteaa, että ydinvoiman lisärakentamisen terveysvaikutusten kannalta keskeisin kysymys on se, väheneekö fossiilisten polttoaineiden tuotanto ja käyttö ydinvoiman lisärakentamisen seurauksena. Tämä riippuu monista muista päätöksistä enemmän kuin siitä, miten käsillä oleviin hakemuksiin suhtaudutaan.

Valiokunta hyväksyy valtioneuvoston lähtökohtaiset tavoitteet energian saannin turvaamisesta ja energiantuotannon omavaraisuudesta. Sähkön saannin vakaus on terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin kannalta välttämätöntä. Paitsi teollisuuden myös kotitalouksien kannalta sähkön saannin häiriöttömyys on elintärkeää. Lukuisat terveyteen ja sosiaaliseen turvallisuuteen

vaikuttavat tekijät ovat riippuvaisia sähköenergian saatavuudesta. Tästä syystä sähkön tuotantorakenteen tulee olla myös monipuolinen, koska suurten laitosten häiriötilanteet edellyttävät muita toimivia järjestelmiä toimintavarmuuden turvaamiseksi. Uusiutuviin raaka-aineisiin perustuvat energian tuotantomuodot ovat hajaautempia kuin ydinvoimatuotanto. Lisäksi uraani- varojen hiipumisella saattaa olla vaikutusta ydinvoimaloiden tuotantokapasiteettiin.

Valiokunta korostaa, että uusiutuville luonnonvaroille perustuvaa sähköntuotantoa on tarpeen voimallisesti kehittää siitä huolimatta, että sähköntuotanto ydinvoimalupapäätösten myötä lähivuosisikymmeninä olisi varmistettu.

Lausunto

Lausuntonaan sosiaali- ja terveysvaliokunta esittää,

että talousvaliokunta ottaa huomioon, mitä edellä on esitetty.

Helsingissä 9 päivänä kesäkuuta 2010

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Inkeri Kerola /kesk
vpj. Sirpa Asko-Seljavaara /kok
jäsen. Outi Alanko-Kahiluoto /vihr
Maria Guzenina-Richardson /sd
Arja Karhuvaara /kok
Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd
Jukka Mäkelä /kok

Markku Pakkanen /kesk
Tuomo Puumala /kesk
Päivi Räsänen /kd
Paula Sihto /kesk
Satu Taiveaho /sd
Lenita Toivakka /kok
Erkki Virtanen /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eila Mäkipää.

ERIÄVÄ MIELIPIDE

Perustelut

Valiokunnan lausunnossa ei ole otettu kantaa siihen, onko uusien ydinvoimalaitosten ja loppusijoitusyksikön rakentaminen yhteiskunnan kokonaisedun mukaista ja tulisiko hakemuksiin suostua.

Mielestämme ydinvoiman lisärakentaminen ei ole yhteiskunnan kokonaisedun mukaista. Suomen energiahuolto voidaan järjestää kestävämmiin ja turvallisemmin ilman uusia ydinvoimayksiköitä.

Ydinvoiman tuotanto on haitallista sen kaikissa vaiheissa. Kestävien vaihtoehtojen (energian säästön ja energiatehokkuuden lisääminen, uusiutuva energia) haitat jäävät kokonaisuutena selvästi ydinvoiman haittoja vähäisemmiksi.

Ydinvoimariskit liittyvät mm. kaivostoimintaan, voimalaitosonnettomuuteen ja ydinjätteiden loppusijoitukseen. Ydinvoiman tuotantoketju tuottaa vaarallisia jätteitä, sisältää vakavan onnettomuusriskin sekä edellyttää rikastetun uraanin kuljetuksia ja uraanilouhoksia, joilla on raskaita ympäristö- ja terveysvaikutuksia.

Uraanin louhinta saastuttaa ympäristöä. Ydinsähkön tuotannosta jää jäljelle käytettyä ydinpolttoainetta, joka on vaarallista radioaktiivista jätettä, jonka säilytystä ei ole onnistuttu ratkaistaan kestäväällä tavalla. Mikään yritys tai valtio ei kykene vastaamaan siitä, että ydinjätteen varastoinnin olosuhteet pysyvät varmasti turvallisina myös kymmeniätuhansia vuosia eteenpäin. Suomalaisiin ehdotuksiin ydinjätehuollon ratkaisemiseksi liittyy epävarmuuksia ja ongelmia. Syntyvän ydinjätteen määrän huomattava kasvattaminen lisää jätehuollon riskejä.

Ydinvoimaan liittyy aina onnettomuusriski, joka on sinänsä epätodennäköinen, mutta toteutuessaan mahdollisilta vaikutuksiltaan mittava. Voimayhtiöt kattavat voimassa olevan lainsäädännön mukaan vain murto-osan vakavan onnettomuuden taloudellisista seurauksista, suurin

osa riskistä jää yhteiskunnan vastuulle ja maksettavaksi. Toteutuessaan laajamittainen ydinvoimalaonnettomuus merkitsisi kansalaisten altistumista vaaralliselle säteilylle, sairastuneita ja syöpäkuolemia. Eduskunnan ei tule tehdä päätöksiä uusista ydinvoimaloista, ennen kuin laki suomalaisten ydinlaitosten haltijoiden rajoittamattomasta vastuusta ydinvahingoista on saatettu voimaan.

Hallitus on asettanut strategiseksi tavoitteekseen lisätä kotimaisen ympäristöteknologian ja -osaamisen vientiä. Tämä tavoite toteutuu parhaimmin vain, jos energiatehokkuuteen sekä uusiutuvaan energiaan luotetaan ja niitä edistetään täysimääräisesti. Ydinvoimalle ei jää tällöin kotimaista tarvetta.

Ydinvoimaan liittyvien haittojen, ongelmien ja riskien vuoksi ydinvoiman lisärakentaminen ei ole yhteiskunnan kokonaisedun mukaista. Ydinvoimalle on olemassa riittävästi myös mahdollisten terveyshaittojen ja -riskien näkökulmasta kestävämpiä vaihtoehtoja niin päästöjen vähentämiseksi kuin taloudellemme tärkeän vientiteollisuuden energiantarpeen tyydyttämiseksi.

Eriävä mielipide

Edellä olevaan viitaten katsomme, että uusien ydinvoimalaitosyksiköiden rakentaminen ei ole yhteiskunnan kokonaisedun mukaista, ja esitämme valiokunnan enemmistön kannasta poiketen,

että talousvaliokunta ehdottaisi mietinnössään, että eduskunta kumoaisi uusien ydinvoimalaitosyksiköiden ja ydinpolttoaineen loppusijoituslaitoksen rakentamista koskevat valtioneuvoston päätökset, ja että valiokunta muutoinkin ottaisi huomioon, mitä tässä eriävässä mielipiteessä on esitetty.

Eriävä mielipide

**StVL 8/2010 vp — M 2/2010 vp, M 3/2010 vp,
M 4/2010 vp**

Helsingissä 9 päivänä kesäkuuta 2010

Outi Alanko-Kahiluoto /vihr
Anneli Kiljunen /sd

Marjaana Koskinen /sd
Satu Taiveaho /sd